

ใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง การแต่งกาพย์ยานี ๑๑
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง ผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง กวีน้อยร้องเรียงคำ
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๕๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

กาพย์ยานี ๑๑ เป็นคำประพันธ์ร้อยกรองที่ ๑ บท มี ๒ บาท คือบาทเอกและบาทโท แต่ละบาทแบ่งเป็น ๒ วรรค วรรคแรกมี ๕ คำ วรรคหลังมี ๖ คำ

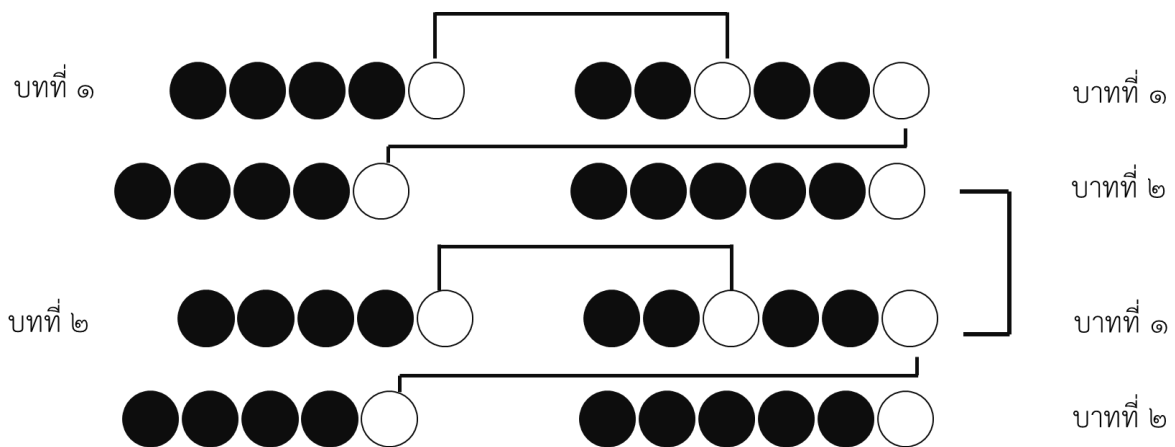
กาพย์ยานี ๑๑ มีสัมผัสบังคับ ๒ คู่ คือ

๑. คำสุดท้ายของวรรคแรก สัมผัสคำที่ ๑ หรือ ๒ หรือ ๓ ของวรรคที่ ๒

๒. คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๓

สัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของวรรคที่ ๔ สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ ของบทต่อไป

แผนผังฉันทลักษณ์

ตัวอย่าง

กาพย์ยานีลำน้ํา	สิบเอ็ดคำจำอย่าคลาย
วรรคหน้าห้าคำหมาย	วรรคหลังหกยกแสดง
ครุสหนั้น	ไม่สำคัญอย่าระวาง
สัมผัสต้องจัดแจง	ให้ถูกต้องตามวิธี
	(กำชัย ทองหล่อ)

ภาษาจรรโลงใจ
เพลินใจไร้ความทุกข์
อ่านแล้วได้ความรู้
เพลินพจนรรจนา

อ่านครั้งใดมีความสุข
แสนสนุกทุกเวลา
เหมือนไปสู่วันพรษา
เพราะภาษาจรรโลงใจ

เพราะครูผู้นำทาง
พุ่มพานจึงนำมา
หญ้าแพรกแทรกดอกไม้
เข็มดอกออกออกช่อชู

ใช่เรือจ้างรับเงินตรา
กราบบูชาพระคุณครู
พร้อมมาลัยอันงามทรู
จากจิตหนูผู้รู้คุณ

เรื่อยเรื่อยมารอนรอน
สนธยาจะใกล้ค่ำ
เรื่อยเรื่อยมาเรียงเรียง
ตัวเดียวมาพลัดคู่

ทิพากรจะตกต่ำ
ค่านิ่งหน้าเจ้าตราตรู
นกบินเฉียงไปทิ้งหมู่
เหมือนพ็อยู่ผู้เดียวดาย
(กาพย์เห่เรือ : เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร)

วิชาเหมือนสินค้ำ
ต้องอยากลำบากไป
จงตั้งเอากายเจ้า
ความเพียรเป็นโยธา

อันมีค่าอยู่เมืองไกล
จึงจะได้สินค้ำมา
เป็นสำเภาอันโสภา
แขนซ้ายขวาเป็นเสาใบ
(วิชาเหมือนสินค้ำ : ไม่ปรากฏผู้แต่ง)

พฤษภกาสร
โททนต์เส่นงคง
นรชาติวางวาย
สถิตหัวแต่ชั่วดี

อีกกฤษชอันปลดปลง
สำคัญหมายในกายมี
มลายสิ้นทั้งอินทรีย์
ประดับไว้ในโลกา

(สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส)